

Édouard Lalo: Ys királya – Budapest

Elmerülés – felbukkanás

Vannak olyan kevésbé ismert operák, amelyeket már láttunk ugyan, de túl ritkán bukkannak fel újra. Ha megoszthatok egy szóviccet – bár ezt sajnós ritkán engedjük meg magunknak – elmondanám, hogy Ys királyának esete paradigmátikus. Felszínre bukkant. Hogyan is lehetne jobban megközelíteni egy elmerülés történetét? A breton tengerparton fekvő, középkori Ys városában Ys királyának leánya, Margared és Karnac herceg esküvőjére készülődnek, amely megpecsételné a régóta áhított békét. Érdekházasság, kihasznált leány: „Ó jaj! Hiszen a háború válságdíja vagyok!”. Csakhogy Margared mást szeret: a halottnak hitt Myliót, aki szintén váratlanul felbukkan. Az a baj, hogy a király második leánya, Rozenn is szerelmes Mylióba, de ez a szerelem kölcsönös. Margared csak a ráerőltetett politikai feladat (cserekereskedelem tárgyaként megházasodik) és az őszinte, de reménytelen szerelem (Mylio nem szereti) között választhat, így csak áldozathozatalra kerülhet sor. Ha nem magát áldozza fel, akkor boldogtalansága okozójának, Ys városának kell elpusztulnia. Karnac herceggel, akinek seregét időközben legyőzte Mylio hada, a várost védő zsilip megnyitását tervezi.

Kate Aldrich tökéletes választás a vívódó, gyengéd, szerelmes, gyötrődő, dühös és féltékeny Margared szerepére. A mindent azonnal látni akarók lehet, hogy türelmetlenek a mű elején, de később fokozatos és rendkívül pontosan bemutatott jellemfejlődésének lehetünk tanúi. Az eleinte mélabús és kissé egysíkú leány hamar drámai hősnővé válik. Hangja felveszi a cselekmény által megkívánt sötét tónust. Az eredmény mesteri. Mindig tökéletes pontosság jellemzi, a mezzoszoprán partitúrájának nehézségei ellenére. Zökkenőmentesen és véletlen glissandók nélkül adja elő a wagneri műveket felidéző hangközugrásokat. Míg első duettjében Rozennel az énekesek és a zenekar egyensúlya időnként megbillent – az utóbbi gyakran elnyomta az előbbit – a III. felvonásban a Karnac és Margared duettje sötétben erőteljes és lenyűgöző. Kell-e mondanom, hogy az amerikai énekesnőnek kifogástalan a francia kiejtése (kiválóan alakítja Carmen szerepét is), és bár magyar nyelven volt feliratozva az előadás, mégis minden érthető volt?

Judith van Wanroij egy ártatlan Rozenn. Bár nem olyan összetett a személyisége, mint a nővérének, az énekesnő megtalálja a valódi drámai mélységet a cselekményben. Bár az előadás csak félig-szenírozott, amikor az első duetthez megjelenik a két énekesnő, rögtön tudjuk ki kicsoda anélkül, hogy kinyitnák a szájukat. Megtestesítik a nővérek személyiségét a szó legteljesebb értelmében. A magánhangzók elhelyezése mesteri, ami különleges fényt kölcsönöz a hangjának, és lehetővé teszi, hogy a harmóniák ragyogást és mélységet hordozzanak. Utolsó duettje Mylióval rendkívül felkavaró.

Nicolas Courjal királya valóban fenséges. Színpadi jelenlétéből és hangjából erő és tekintély sugárzik. A hangját intenzívvé tevő markáns vibratója időnként nehezíti a szöveg megértését.

Jérôme Boutillier Karmac hercegének hangképzése erőteljes, határozott és tūpontos. A Mūpa kiváló akusztikájának köszönhetően különösen jól érvényesül. Zeneileg példaértékű, és a fent említett III. felvonás démoni duettjében a mű legfelfokozottabb érzelmeit közvetíti.

Külön üdvözöljük **Cyrille Dubois** teljesítményét, aki vitathatatlan és abszolút elismert zenei kvalitásai mellett itt a zene szolgálatában valódi énektechnikai bemutatót tartott. A hangszín természetes árnyalatának és a kidolgozott hangképzésnek köszönhetően, külön figyelmet szentelve a szövegkiejtésre, még a halkabb érzelmes pillanatokban is áténekli a zenekart. A III. felvonásban, amikor a „Hiábavaló, én szép kedvesem”-et énekli egy pillanatra megáll az idő és a kissé (sőt nagyon) ostoba szerenád különösen megéri az embert. Egy naiv és szerelmes pillanat, amely után akár meg is halhatunk, még akkor is, ha persze szeretnénk még élni. Ez az Ys királyának a drámája.

Végül **Christian Helmer** egy tiszta hangú és jó tónusú Jahël és Szent Korentin. Jahël szerepében küzd, hogy kitöltse a kellő hangterjedelmet, hogy aztán Szent Korentinné lényegülve jobban érvényesüljön a hangja a líraibb részben.

Vashegyi György vezénylete alatt a **Nemzeti Filharmonikus Zenekar** szép homogenitással és kifogástalan precizitással játszik, különösen a rézfúvósok, akik a nyitány során dühös támadásokat indítanak, majd ezeket rövid, tökéletesen előadott crescendók követik. A hatás mellbevágó. Az első taktusoktól kezdve az alámerülés szétáradó, a zene által lehetővé tett hullámhatást kihasználják, de nem karikírozzák. Néha talán túlzott a zenekar jelenléte (elsősorban szimfonikus zenekar és csak másodsorban opera zenekar), mindamellert emlékezetes a kontrasztok különösen jól sikerült művészi ábrázolása. A **Nemzeti Énekkar** – a kórus, amely külön helyet foglal el a műben – elkápráztat minket hangerejével és a francia szöveg minőségére fordított rendkívüli figyelmével (olyannyira odafigyelnek a részletekre, hogy az utolsó felvonás latin nyelvű imájának kiejtése is „franciásan” hangzott). Sajnáljuk azonban az árnyalatok viszonylagos egyöntetűségét (mf), bár a partíció tele van egyenetlenségekkel.

A Palazzetto Bru Zane programjára tűzték (a francia romantikus zene központja) Édouard Lalo (1823-1892) születésének 200. évfordulójának alkalmából. A koncert a Bru Zane Lemezkiadó „Francia opera” sorozatában szerepel. A mű újra megtekinthető lesz az amszterdami Concertgebouw-ban február 3-án kissé módosított felállásban.

Maxime de Brogniez